

ELHAGYATOTT HÁZAK BOLONDOS ÉLETE

FOTÓ: GERGELY KRISTÓF

▷ SZÖVEG: CSINTALAN LILIAN

A belga–francia határ közelében fekvő Lille a 19–20. században fontos ipari központ volt, a gyárak és teherpályaudvarok épületei azonban ma már gyártósorok és szállítmányok nélkül tengetik napjaikat. De nem állnak üresen! Munkások helyett kikapcsolódni vágyó fiatalok, hátrányos helyzetű munkakeresők, zsidongó gyerekek vagy éppen technorajongók töltik meg az épületeket. Lille nagy léptékben értelmet ad az újrahasznosítást – nemcsak sörösüvegeknek vagy kerékpár-belsőknél, hanem az épületeknek is új életet ad

HASZONTALANNAK TÚNÓ HAGYATÉK

Belgium közelségét nem csupán a térképre pillantva érzékeljük: a bárokban ülve vörösbor helyett sört kortyolnak a helyiek, napszemüveg helyett pedig az esőkabát és gumicsizma a megfelelő kiegészítő. Az óváros macskaköves utcái és Lille jókedvű lakói azonban ellensúlyozzák a borús időjárást. A tereken tébláboló, kéregető munkanélküliekből vagy a hajléktalanszálló előtti várakozókból azonban érzékelhetjük, hogy Nyugat-Európa

ezen szegletén sem ismeretlenek a szociális problémák. A textil- és gépipari központ megsínylette a globalizációt: az 1960-as évektől

A textil- és gépipari központ megsínylette a globalizációt: az 1960-as évektől kezdődően egymás után álltak le az üzemek gyártósorai. Ám az ipari örökségnek korántsem fordítottak hátat!

kezdődően egymás után álltak le az üzemek gyártósorai. Ám az ipari örökségnek korántsem fordítottak hátat!

ÚJRAHASZNOSÍTÁS – CSAK NAGYOBB LÉPTÉKBEN

Miért érdemes egy régi épületet átalakítani, ahelyett, hogy újat építenének? Sokszor nagyobb kihívás a meglévő épület adottságaihoz alkalmazkodni, mint amikor tiszta lappal indul az építés...

A környezettudatos életmód egyik velejárója, hogy igyekszük egy már meglévő terméket tovább használni, esetleg – némi átalakítás után – másként hasznosítani. Ilyenkor nemcsak az ad jó érzést, hogy a környezetnek megspóroltuk egy ing vagy bútor előállítását. Nagyszüleink gyönyörű táskáját vagy óráját hordva napról napra eszünkbe jut az irántuk érzett szeretet és tisztelet, de egy régi szekrény vagy ruha átalakítása után jogosan tölti el büszkeség a kezdő ezermestert is.

Ugyanez történik, amikor közösségi szinten hasznosítjuk újra a tereket vagy eszközöket, adott esetben Lille üresen álló ipari épületeit. Így egyrészt nem vész kárba az építőanyag, valamint az épületek bontására szánt energia és a hatalmas tömegű törmelék mozgatása is megspórolható. Emellett kiemelten fontos az épített örökség identitásformáló szerepe – a területek megújítása az egész városnegyed lakóinak életére hatással van. A tervezői találékonyság pedig ámulattal tölti el az intézmény használóit, egy szunnyadó épületet életre kelteni ezenfelül valódi mestermunka! Hiszen az építész részéről igencsak alapos körültekintést igényel az épület felmérése, „megértése”, a megfelelő átalakítási lehetőségek és alkalmazható korszerű technikák megtalálása.

Már maga a barnamezős építési telek felhasználása is csökkenti a beruházás ökológiai lábnyomát. Az építkezés így nem vesz el zöldterületet a településtől, ami Lille esetében különösen fontos szempont, hiszen ez Franciaország egyik legkevesebb zöldfelülettel rendelkező városa. Sőt, a település így nem a külváros felé terjeszkedik, és a jobb megközelíthetőségnek köszönhetően csökken a lakosok által utazásra szánt idő és energia, valamint az ebből eredő környezetszennyezés.

▲ A NAGY TÉRIGÉNY NEM AKADÁLY

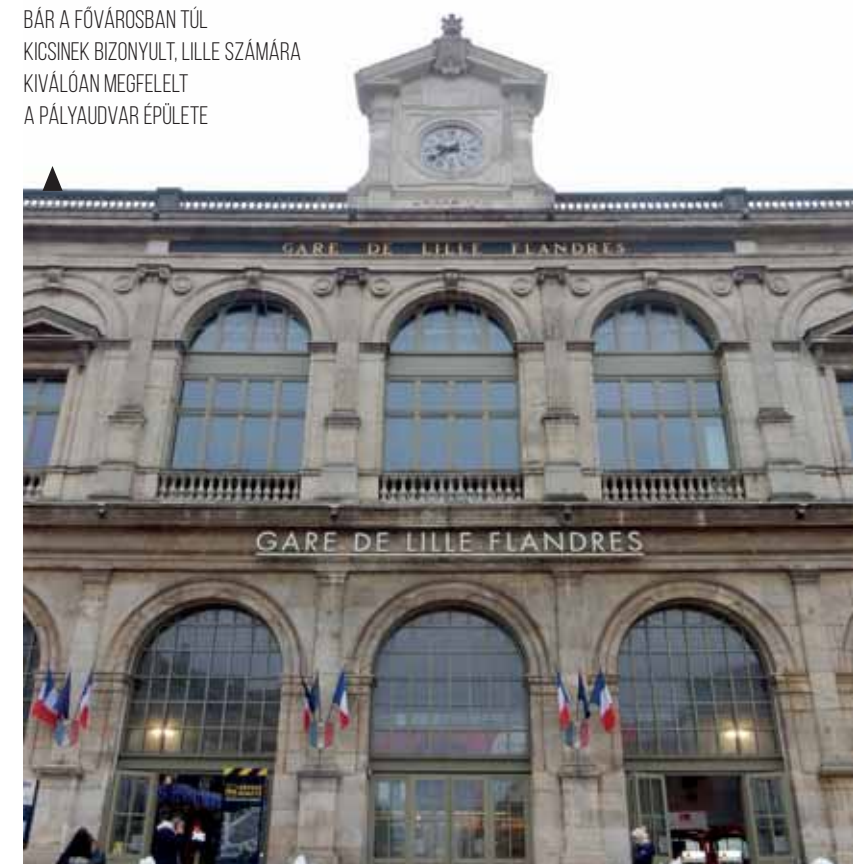
AZ EGYKORI TEHERPÁLYAUDVAR HATALMAS CSARNOKÁBAN ELFÉRNEK A TÖBB SZÁZ NÉGYZETMÉTERT BETERÍTŐ ALKOTÁSOK IS

VIDÉKRE ELMEGY

BÁR A FŐVÁROSBAN TÚL KICSINEK BIZONYULT, LILLE SZÁMÁRA KIVÁLÓAN MEGFELELT A PÁLYAUDVAR ÉPÜLETE

KIHÍZOTT PÁLYAUDVAR

Nemcsak ruhákat, bútorokat, kocsikat, hanem pályaudvart is lehet másodkézből vásárolni. A lille-i főpályaudvar épületét 1869 és 1892 között építették, az építésznek azonban nem okozott sok fejtörést a homlokzat megtervezése. A párizsi Gare du Nord épülete ugyanis túl kicsinek bizonyult a főváros számára, a főhomlokzatot lebontották, tehervonatra pakolták, majd Lille-ben újra összeillesztették. Egy emelettel és egy hatalmas órával egészítették ki az eredetit, ami azóta is mutatja az időt a vonathoz sietőknek.

FOTÓ: CSINTALAN CSONGOR

SZÍVHEZ SZÓLÓ SPORTUSZODA

A Lille vonzókörzetéhez tartozó Roubaix uszodájába készülődve nincs szükség se úszószemüvegre, se úszósapkára. Roubaix a 19. században jelentős textilipari és gyapjúkereskedelmi központ volt, „fran-

dolgozók valóságos higiéniai szentélyeként működött. Jelentőségét jól mutatja, hogy ez volt az egyetlen zárt, olimpiai méretű medencét tartalmazó épület a több százezer embernek otthont adó agglomerációban. Sőt, az éles társadalmi különbségekkel küzdő lakosság számára évtizedekig ez jelentette az egyetlen helyet, ahol a munkálatok és gyári munkások

Az épület 1985-ig működött uszodaként, akkor a boltozat rossz állapota miatt kényszerűségből bezárt. A roubaix-iak ragaszkodása mentette meg a bontásra ítélt épületet!

cia Manchesterként” is emlegették. Az 1930-as években a városi szociális program fontos részeként uszodát építettek. Gyönyörű, szecessziós stílusban épült, és a gyári

gyermekei egy légtérben játszhattak egymással.

Az épület 1985-ig működött uszodaként, akkor a boltozat rossz állapota miatt kényszerű-

FOTÓ: WWW.ROUBAIX-LAPISCINE.COM

ségből bezárt. A roubaix-iak ragaszkodása mentette meg a bontásra ítélt épületet! Egy merész ötlettől vezérelve, átépítés után 2004-ben múzeumként folytatta életét. A textilipari emlékek mellett a szépművészet is helyet kapott, még Rodin és Picasso műveire is rábukkanhatunk. Mégis, magára az épületre koncentrálnunk: különleges elképzelni, hogy néma szobrok helyett egykor zsi-bongó fürdőzők töltötték be a teret. És a kiállítás elrendezése is illeszkedik a hajdani funkcióhoz. Az úszómedence helyét ma keskeny víztükör jelzi, mellette a vízhez és fürdéshez kapcsolódó szobrok sorakoznak.

MEGBOLONDULT GYÁR ÉS SÖRFŐZDE

2004-ben igazi helyi örületté vált az épületek újrahazsnosítása. A tömeges átalakulás nem véletlen, abban az évben Lille viselte az Európa Kulturális Fővárosa címet. Ehhez kapcsolódóan a társadalmi problémákkal küzdő kerületek egy-egy régi épületében kulturális központot alakítottak ki – a franciául elegánsan hangzó Maison Folie, azaz Bolondos Ház néven.

Az egyik a bevándorlók által sűrűn lakott Wazemmes városrészben nyitotta meg kapuit. A helyszín a lille-i lakosok számára közzismert: vasárnap reggelként örületes nyüzsgéssel telik meg a helyi árakhoz képest meglepően

olcsón lehet hozzájutni a zöldségekhez-gyümölcsökhöz és az észak-afrikai háztartás elengedhetetlen kellékeihez. A piaci kavalkádtól nem messzire áll a 19. századi textilgyár épülete, évtizedekkel korábban ehhez hasonló kémények tucatjai magosodtak a környező utcákban. A gyár 1990-ben zárta be kapuit, de 2004-ben nem csupán új funkciót, hanem megújult külsőt is kapott. A hullámozó fémelemekkel kiegészített épületet így tényleg lehetetlen szem elől téveszteni.

A közeli Moulins-negyedben álló bolondos ház az északfrancia ipar másik gyöngyszemének, a sörgyártásnak állít emléket. A város-

FÜRDŐZŐK

ZSIBONGÓ GYEREKEK HELYETT SZOBROK SORAKOZNAK A MEDENCE PEREMÉN

FÖLDGÖMB VILÁGLÁTÓ A TREND FM-EN
CSÜTÖRTÖKÖNKÉNT 16:35-KOR.
A RÁDIÓBAN VENDÉGÜNK A TÉMÁRÓL:
CSINTALAN LILIAN

TREND FM
94.2
GAZDASÁGI RÁDIÓ CSOPORT

KORÁBBI MŰSORAINK MEGHALLGATHATÓK:
WWW.TRENDFM.HU

FOTÓ: CSINTALAN LILIAN

GYÁRKÉMÉNY ÉS FÉM HULLÁM

A MEGÚJULT TEXTILGYÁR EGY 250 FŐS ELŐADÓTEREMNEK, STÚDIÓNAK, KIÁLLÍTÓTEREMNEK ÉS HELYI MŰVÉSZETI CSOPORTOKNAK AD OTTHONT

FOTÓ: CSINTALAN LILIAN

SÖRFÖZDE A HÁROM MALOMHOZ
KÁR LETT VOLNA ÜRESEN HAGYNI
A HANGULATOS GYÁRÉPÜLETET

FOTÓK: CSINTALAN LILIAN

PORTRÉ KÉSZÜL
A SÖRGYÁRBAN HELYET KAPOTT KIÁLLÍTÁS
TÉNYLEG MEGMOZGATJA A LÁTOGATÓKAT

résben szintén sok a külföldről érkezett, magas a munkanélküliség, de a Lille-i Egyetem jogi karának köszönhetően magas a diákok aránya is. A Brasserie des Trois Moulins (Három Malom) sörfőzde a 18. században kezdte meg működését, és az 1930-as évekig működött. Az átalakítás után a kiállító- és előadóterek mellett egy FabLab, vagyis gyártási laboratórium is helyett kapott az épületben. A rejtélyes elnevezés egy nyitott innovációs műhelyt takar, ahol tagdíj ellenében bárki hozzáférhet a legmodernebb digitális gyártástechnológiákhoz, és 3D nyomtatók vagy lézervágók segítségével valósíthatja meg ötleteit.

FOTÓ: GERGELY KRISTÓF

ÉBREDEZŐ ÉPÜLET
AZ ÁTALAKULÁS MEGKEZDŐDÖTT,
AZ IDEIGLENESEN KIALAKÍTOTT STANDOK
KÉSZÜLNEK A VENDÉGEK FOGADÁSÁRA

SZEBB (ÉS ZÖLDEBB) JÖVŐT REMÉLŐ TEHERPÁLYAUDVAR

Az épületek újjászületésének története nem korlátozódott a különleges évre. A város meg tudta tartani a kulturális lendületet. A Moulins-negyed közelében fekvő Gare Saint-Sauveur-teherpályaudvar 2009 óta kiállítóterként és szabadidős központként került fel a kikapcsolódni vágyók térképére.

Az 1858-as év beveste magát Lille történelmébe: ekkor egyesültek a ma kerületként működő elővárosok. Az egybeforrtnak város déli része egy hatalmas pályaudvart kapott, ami az eredeti elképzelések szerint a fő-

pályaudvar szerepét vette volna át. Végül az óvárostól való távolság miatt csupán teherpályaudvarként szolgált vagy 150 évig, és amikor az ezredfordulón megnyílt a város

A Moulins-negyed közelében fekvő Gare Saint-Sauveur-teherpályaudvar 2009 óta kiállítóterként és szabadidős központként került fel a kikapcsolódni vágyók térképére.

modern logisztikai központja, a feleslegessé vált teherpályaudvar üres maradt.

A több mint 8 hektáros terület

nagyobb része ugyan még mindig parlagon hever, ám két csarnok már megtelt élettel: az egyikben étterem és mozi, a másikban kiállító- és rendezvénytér működik – az időseket megszólító programoktól kezdve a játszótérig gyakorlatilag minden megtalálható a kínálatban.

A teljes hasznosítás terve már készen áll, amivel Lille pályázott is a 2021-es Európa Zöld Fővárosa címre. A városban ugyanis egyelőre a vörös szín uralkodik: a téglapépületek és szűk utcák között feltűnően kevés a zöld-

SÍNEK HELYETT ÍNYENCFALATOK

felület. A helyiek is örömmel fogadják, ha a használaton kívül álló vasúti területek parkosításával sikerülne új szintet csempészni a városba. Ám erre kicsit még várni kell, mivel a 2021-es címet ezúttal egy finn város nyerte el.

Fives a város egyik legszegényebb negyede: az itteni lakosok ötöde munkanélküli, harmada a szegénységi küszöb alatt él. Sok a fiatal, de kevés számukra a munkalehetőség. A 19. században alapított kohászati és gépipari gyárak, vala-

mint a munkások és tisztségviselők számára épített jellegzetes téglaházak különleges hangulatúak. Itt készültek a párizsi metróhálózat sínjei vagy a ma már világhírű múzeumként működő Musée d'Orsay-pályaudvar szerkezeti elemei. Húsz-harminc éve még munkások ezrei dolgoztak itt, ma a hatalmas ipari komplexum csendesen pihen.

Azaz csak pihent... 2018 nyarán már építkezések torlaszolták el a gyár körül vezető utat, megkezdődött a térség rehabilitációját célzó nagyszabású projekt. A területen 1200 lakás, egy uszoda és 7 hektárnyi zöldterület kialakítását tervezik.

KÖZEL A BELGA HATÁR

EZ A BÁR KÍNÁLATÁT ELNÉZVE (ÉS VÉGIGKÖSTOLVA) IS JÓL ÉRZÉKELHETŐ

HELYIEKNEK KÉSZÜLŐ FEJLESZTÉS

A TERVEZÉSBEN AZ ÖNKORMÁNYZAT, ÉLELMISZERIPARI ÉS AGRÁRTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZETEK, MUNKAÜGYI KÖZPONTOK, NONPROFIT SZERVEZETEK MELLETT FONTOS A HELYIEK RÉSZVÉTELE IS

FOTÓK: GERGELY KRISTÓF

DZSETRIFIKÁCIÓ HELYETT

A nagyszabású városrehabilitációs projektek általános velejárója a dzsentrifikáció jelensége. A megújult, felértékelődött városrész lakossága kicserélődik, így elsősorban a beköltözők és nem az eredeti lakosok járnak jól a fejlesztésekkel. Ezt a folyamatot próbálja ellensúlyozni a TAST'in FIVES kezdeményezés, amely a helyi lakosság problémáira és kihívásaira keres megoldásokat.

A munkahelyek elvesztésével járó kudarccérzet, a társadalmi elkülönülés, egészségügyi problémák, versenyképes képzések és munkalehetőségek hiánya összetett helyzetet teremt. De talán – csakúgy, mint állítólag a férfiak szívéhez – a társadalmi-gazdasági problémák megoldásához is az ember hasán keresztül vezet az út.

Egy közösségi konyha készül az egyik elhagyott gyáracsarnokban. A kezdeményezésnek piaci alapon működő elemei is lesznek: egyszerű, de jó ételeket kínáló gasztroudvar és egy professzionális konyha kialakítását tervezik. Ezek bizonyos fokú pénzügyi önállóságot is biztosítanak, és munkalehetőséget teremtenek az élelmiszer-feldolgozásban és a vendéglátásban. A szociális célokat a közösségi konyha, az inkubátorház és a városi kertészkedést demonstráló gazdaság szolgálja majd.

És itthon? Sikeres, hasonló városfejlesztési kezdeményezések nálunk is akadnak, például a mára már Millenáris Parkként ismert Ganzgyár, a Graphisoft Parknak otthont adó Óbudai Gázgyár vagy a pécsi Zsolnay Kulturális Negyed esete. A közeljövőben is várható hasonló átalakulás: Kőbányán az Északi Járműjavító egykori csarnokaiban lelhet majd otthonra az Operaház háttérintézménye és a Közlekedési Múzeum.

Még nagyobb meglepetésként ér, mikor barátaimtól megtudom, hogy a város új, népszerű pihenőhelye az elhagyott gyárépületen belül nyitotta meg kapuit. Ráadásul a gasztroudvar és közösségi tér nem csupán egy piaci beruházás eredménye, hanem a városi szegénység ellen küzdő projekt első lépése.

CSINTALAN LILIAN
GEOGRÁFUS, TERÜLET-
ÉS TELEPÜLÉSFEJLESZTŐ

ELŐFIZETÉSSEL
KÉNYELMESEBB!

Megrendelhető

az ország bármely postáján, a hírlapot kézbesítőknél, a www.posta.hu WEBSHOP-ban

vagy digitális formátumban a www.digitalstand.hu oldalon

